Pilot
Ieder kind een fiets!

Versie augustus 2021

Fietsen is meedoen

Een fiets is meer dan een vervoermiddel. Voor kinderen in de leeftijd tussen 8 en 18 jaar is fietsen een manier om mee te doen en in vrijheid de wereld te ontdekken. Helaas is de aanschaf van een veilige fiets voor veel kinderen in achterstandswijken een te dure, onmogelijke uitgave. De laatste jaren neemt het aantal leerlingen op lagere scholen dat geen fiets heeft toe. Veilig leren fietsen is zo voor veel kinderen niet weggelegd en deelname aan het Verkeersexamen wordt bemoeilijkt. Lees meer hierover in de factsheet Verkeersexamen.

Gelukkig kennen we in Nederland maatschappelijke organisaties - zoals Stichting Leergeld – die zich hard maken om kinderen uit gezinnen met minimale inkomens te ondersteunen, bijvoorbeeld door het regelen van een fiets. Dit onder het motto Alle kinderen mogen meedoen, want nu meedoen is straks meetellen.

Ieder kind een fiets

De ANWB onderschrijft de doelstelling van Stichting Leergeld van harte. Sinds 2015 draagt ANWB hier actief aan bij met het Kinderfietsenplan. ANWB is ervan overtuigd dat heel veel kinderfietsen die niet meer gebruikt worden, nog geschikt zijn om een tweede ronde mee kunnen gaan en zo beschikbaar kunnen worden gesteld aan kinderen die anders geen toegang hebben tot een fiets. Door gebruikte fietsen op te knappen worden de kosten van een nieuwe fiets uitgespaard en kunnen meer kinderen worden geholpen. Ook draagt dit bij aan andere maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid en circulariteit, en het bieden van werk en scholing aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Samen met vrijwilligers zamelt de ANWB gebruikte kinderfietsen in door heel Nederland, en wordt gezorgd dat deze fietsen lokaal worden opgeknapt in (sociale) werkplaatsen en via partners als Stichting Leergeld op de juiste plek terechtkomen.

Sinds de start in 2015:

- Zijn ruim 40.000 fietsen ingezameld;
- Wordt samengewerkt met 42 (bestaande) werkplaatsen in het land;
- Zijn er meer dan 80 inzamelingspunten in Nederland waar een fiets kan worden ingeleverd
- Zetten meer dan 200 vrijwilligers zich meerdere malen per maand in om fietsen in te zamelen, op te halen en op te knappen.

Met Ieder kind een fiets naar een inclusieve en duurzame samenleving

- Fietsen is duurzaam en gezond
- Jong geleerd is oud gedaan!
- Gelijke kansen voor iedereen
- Versterken van de fietscultuur in Nederland
- Inzet op hergebruik fietsen en een circulaire economie
- Werkgelegenheid creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt
- De fietsenwerkplaats: ontmoetingsplek voor jong en oud, professioneel en vrijwilliger

De kracht zit in een lokale aanpak

Samenwerking met de gemeente en haar maatschappelijke partners is onmisbaar om de volledige 'keten' tot stand te brengen, van het inzamelen en opknappen van de fietsen, tot het toekennen van de fietsen aan kinderen die zich geen fiets kunnen veroorloven. Vijf F10 gemeenten (Zwolle, Den Haag, Amsterdam, Tilburg, Rotterdam) zijn aan de slag gegaan met een pilot Ieder kind een fiets, met als doel de bestaande lokale - vaak informele en incidentele - initiatieven aan elkaar te verbinden, en Ieder kind een fiets structureel te verankeren binnen de gemeente. Zowel vanuit een beleidsmatige als organisatorische invalshoek, met het oog op een verdere opschaling naar andere wijken en gemeenten.

Stappenplan

Stap 1 Inventariseren behoefte aan (veilige) fietsen voor kinderen; via welke lokale organisatie wordt dit geregeld?

Stap 2 Inzamelen fietsen en (tijdelijk) stallen; werk toe naar een moment om fietsen in te zamelen, maar zorg ook voor locaties waar fietsen even kunnen staan.

Stap 3 Fietsen rijklaar en veilig maken; bij welke locaties kun je aansluiten en waar worden al fietsen opgeknapt?

Stap 4 Toekennen van fietsen en voorwaarden; betrek de lokale maatschappelijke organisatie (bijv. St. Leergeld) en maak duidelijke financiële afspraken (opknappen, onderhoud en bruikleensysteem).

Tips voor een succesvolle aanpak

Uit de ervaringen van de betrokken F10 gemeenten en de ANWB, zijn de volgende tips voor een succesvolle aanpak afgeleid:

- Betrek andere domeinen in de gemeente dan alleen verkeer/ mobiliteit, bijvoorbeeld duurzaamheid, werkgelegenheid, onderwijs, gezondheid of sociale zaken. 1+1=3!
- Inventariseer bestaande initiatieven en sluit waar mogelijk aan. Bouw van hieruit verder aan een gemeentelijk dekkend netwerk.
- Betrek Stichting Leergeld of een andere maatschappelijke organisatie, die bij de gezinnen thuis komt en zicht heeft op de omvang en aard van de behoefte aan veilige kinderfietsen. Ook tijdens het Verkeersexamen wordt vaak duidelijk wie er niet over een fiets beschikt.
- Kinderfietsen zijn schaars onder weesfietsen bij bijvoorbeeld de AFAC. Denk ook aan andere bronnen voor de inzameling van fietsen zoals acties op school en in de wijk, een inzamelpunt op de stort, de kringloop of lokale apps als Gratis afhalen.
- Bedenk een bruikleensysteem met meegroeifietsen; zo kunnen kinderen ook blijven fietsen en komen de fietsen weer beschikbaar voor andere kinderen. Maak hier duidelijke afspraken over met de ontvanger.
- Als het niet lukt om gebruikte fietsen in te zamelen, kan (aanvullend) gebruik worden gemaakt van nieuwe fietsen. Kies dan voor een kwalitatief hoogwaardige fiets die lang meegaat en die je bijvoorbeeld als laatste fiets uitgeeft aan kinderen die zijn uitgegroeid.
- Maak heldere afspraken met de werkplaatsen over aantallen fietsen, opknaptermijnen, de eisen die worden gesteld aan een veilige fiets en natuurlijk de financiële afwikkeling.
- Communicatie is key: voer actief campagne, betrek de partners hierin en organiseer een kick-off event met de wethouder. Lift met lokale campagnes mee en op de landelijke campagnes die ANWB voert voor Ieder kind een fiets.
- Denk van tevoren na over de praktische logistiek: hoe en waar worden de fietsen verzameld, gestald en vervoerd tussen de stappen inzamelen, opknappen en toekennen. Een succesvolle actie kan zomaar ineens honderden fietsen opleveren, die soms pas op een later moment worden opgeknapt en toegekend.
- Denk ook aan het bieden van nazorg door in overleg te gaan met de werkplaatsen en eventuele andere partners, zoals lokale fietsenmakers, Repaircafé's en wijkplatforms, zodat de fiets zo goed mogelijk wordt gebruikt en zo lang mogelijk meegaat: fiets opknappen en onderhouden, reparaties, fietsles, etc.

Onder de vlag Veilig fietsen naar school hebben de Tour de Force en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - samen met de F10 gemeenten en maatschappelijke organisaties - zes verschillende pilots opgezet en uitgevoerd. In totaal hebben 15 gemeenten hieraan meegedaan. De pilots zijn geëvalueerd door Ecorys. Ecorys heeft de belangrijkste resultaten en leerervaringen uit deze pilot in deze factsheet samengevat.

Ook aan de slag met Ieder kind een fiets?

De ANWB ondersteunt graag bij het integreren van Ieder kind een fiets in het gemeentelijk beleid:
Organisatorisch: hulp en advies bij het opstellen van een plan van aanpak;
Onafhankelijke certificering: kennisoverdracht aan werkplaatsen over het opknappen tot een mooie en veilige fiets, volgens gestandaardiseerde en beproefde normen. Denk bijv. aan reparatieformulieren en -handboek.
Communicatie, zoals: toolkit voor lokale fietsinzamelingsacties (format voor flyer, poster, persbericht), communicatie via de kanalen van ANWB waar mogelijk (Kampioen, nieuwbrieven) en zichtbaar op website als werkplaats of fietsinzamelpunt, leden worden hiernaartoe verwezen.
Praktisch: inzet ANWB vrijwilligers voor het ophalen of opknappen van fietsen in de gemeente en hulp bij inzamelingsacties daar waar lokaal de capaciteit (nog) tekort schiet.

Contact
ANWB Kinderfietsenplan
Inge Veliscek
i.veliscek@anwb.nl
kinderfietsenplan@anwb.nl
www.anwb.nl/kinderfietsenplan